

sers in handen en van dit eerste aanknopingspunt uit werden successievelijk alle actieve kernen van de Oranjewacht opgerold. Negen leidende figuren werden in de zomer van '42 gefusilleerd, meer dan dertig verdwenen naar Duitse gevangenissen.

Ook van 'de Oranjegarde' lag de oorsprong bij de burgerwacht, ditmaal te Voorburg. Ze kreeg vertakkingen in Den Haag, Dordrecht en Eindhoven en wist in enkele gevallen met succes sabotage te plegen. De middelen daartoe werden in een achterkamer ergens in Den Haag vervaardigd. In de herfst van '41 ontstond er brand. Na de brandweer verscheen de politie en de Oranjegarde werd opgerold.

Ook zij had zich openbare gezagsuitoefening ten doel gesteld. Een van de Haagse leden, een drie-en-twintigjarige winkelbediende, was commandant geworden en hij had nog in '40 een voor Zuid-Holland geldende proclamatie opgesteld die op de dag der bevrijding overal aangeplakt moest worden: alle oud-militairen moesten zich onmiddellijk melden, fabrieken, werkplaatsen en winkels dienden gesloten te worden en vrouwen, kinderen en personen boven de zestig jaar mochten zich niet op straat vertonen.

Wij vermelden in dit verband dat een Engelandvaarder die Nederland kort voor het oprollen van de groep verliet, in Londen meedeelde dat de 'Oranjegarde' waar hij in relatie mee gestaan had (misschien bedoelde hij een andere Oranjegarde), een half miljoen leden telde; op de dag der bevrijding, aldus die Engelandvaarder,

'zal deze organisatie op straat komen met een oranje armband waarop 'Nederlandse Weermacht'. Het centrum is in Den Haag . . . Zij hebben achter zich staan de Philipsfabrieken die de organisatie geheime zenders levert waarvan er twee in Voorburg zijn . . . Men had de beschikking over wapenen en op 'De Dag' zou niemand anders dan leden van hun organisatie op straat mogen komen.'¹

Overeenkomstige pretenties treft men bij een derde organisatie aan, de al genoemde 'Leeuwengarde'. Ze was in de herfst van '40 in Rotterdam en omgeving opgericht door een employé van de rederij Müller & Co, G. van As. Later kreeg een vier-en-twintigjarige losse arbeider, Philippus W. Masselman, als 'Commandeur' de leiding; hij ging tot een fusie over met een Amsterdamse verzetsgroep, ook al weer 'De Geuzen' geheten die evenals de Vlaardingse 'Geuzen' (maar geheel los van deze) uit een wandelclub ontstaan was. D. J. Saarloos was de leider van die Amsterdamse 'Geuzen'-

¹ Mededelingen gedaan door E. E. D., op 4 september 1941 uit Nederland vertrokken (Dep. van justitie, Londen, Politiebuitendienst: 'Uittreksels uit rapporten van Engelandvaarders over het verzet, 1940 - herfst 1942', p. 61-62).